

לקראת כניסה

שיחת הרב זלמן ברוך מלמד לפרשת פנחס

מה חשוב הייחוס? ♦ קנאות טהורה ♦ שלשה שלבים בכהונת פנחס ♦ כהן של ארץ ישראל ♦ שם ה' נקרא עליך ♦ מתי כבר יגיע היום? ♦ במה אדע ♦ מאמץ אחרון

מה חשוב הייחוס?

נאמר בפרשה:

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן הָשִׁיב אֶת חַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאוֹ אֶת קִנְאֹתֵי בְּתוּכָם, וְלֹא כְלִיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאֹתַי. לָכֵן אָמַר, הִנְנִי נֹתֵן לּוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם. וְהִתְהַלֵּךְ לוֹ וּלְזָרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֵנֶת עוֹלָם, תַּחַת אֲשֶׁר קָנָא לְאֱלֹהֵיו וַיִּכְפֹּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (כה, י-ג).

בשיחות שהעביר הרב זצ"ל והדפיס הרב יעקב פילבר, מביא הרב גמרא במסכת סנהדרין (פב:) שאומרת שכאשר פנחס הרג את זמרי, התחילו השבטים מבזים את פנחס, ואמרו:

ראיתם בן פוטי, שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה, יהרוג נשיא שבט מישראל? בא הכתוב, וייחסו אחר אהרון הכהן.

הטענה של בני ישראל לא ברורה. אם המעשה של פנחס היה מעשה לא הגון, השבטים היו צריכים לגנות את עצם המעשה, למה הם מתייחסים לכך שהוא 'בן פוטי'. ומהי התשובה שהתורה משיבה להם שהוא בן אהרון. אם המעשה הזה הוא

טוב, למה צריך בכלל לענות. ואם המעשה בעייתית, מה מועיל הייחוס. זו שאלתו של הרב, והוא מתרץ אותה בכך שישנו כלל הלכתי בסיסי: עשה דוחה את לא תעשה. הלכה נוספת של דחיית מצווה בפני מצווה אחרת אומרת: עשה חמור דוחה עשה קל. אבל יש הבדל בין שתי ההלכות הללו. עשה דוחה לא תעשה - דווקא בעידניה, כלומר דווקא אם בשעה שבה האדם מקיים את העשה הוא נאלץ לעבור את העבירה, בא העשה ודוחה את לא תעשה. אבל אם זה לא בזמנו - אין העשה דוחה את הלא תעשה. כלומר, אסור לעבור עבירה כדי שהיא תאפשר לי אחר כך לקיים מצוות עשה. לעומת זאת, עשה דוחה עשה גם 'שלא בעידניה'.

הדוגמא לזה מובאת בגמרא במסכת פסחים (טז.), אדם שצריך להקריב קרבן כדי שיהיה מותר לו לאכול מקרבן הפסח. לדוגמה מצורע שנטהר, שלא הספיק לטבול כדי לאכול קרבן פסח, והוא התעכב ולא הספיק להקריב את הקרבן שלו עד שהקריבו הכהנים את קרבן התמיד של בין הערביים. מצד אחד יש עשה שמחייב להקריב את כל הקרבנות בין קרבן תמיד של בוקר לקרבן תמיד של ערב. מכוח המצווה הזו אסור להקריב אחרי קרבן תמיד של בין הערביים. כך לומדים חכמים מן הפסוק 'וְעָרַף עֲלֶיהָ הָעֶלֶה' (ויקרא ו, ה) - 'עליה השלם כל הקרבנות כולם'. מצווה שקרבן התמיד יהיה הקרבן האחרון ביום. אבל אם נקיים את המצווה הזו, יישאר אותו אדם 'מחוסר כיפורים' והוא לא יוכל לאכול מן הפסח. אומרת הגמרא - מביאים את הקרבן שלו למרות שהקריבו כבר את התמיד. עוברים על מצוות עשה קלה, כדי שהוא יוכל לקיים מצוות עשה חמורה, דהיינו אכילת הפסח. וכאן זה 'לא בעידניה', כי בשעה שמקריבים את קרבן הכפרה הוא עוד לא אוכל את הפסח. את הפסח אוכלים בלילה, לא בערב. אם כך, עשה דוחה לא תעשה דווקא בזמנו, ועשה חמור דוחה עשה קל גם שלא בזמנו.

למה יש הבדל בין שתי הדחיות הללו?

מבאר הרב, שכאשר יש עשה מול עשה, ויש אפשרות לקיים עשה קל או עשה חמור, הסברה אומרת שעדיף לעבור בעשה קל בשביל לקיים את העשה החמור, כי מוטב שיתבטל העשה הקל, ולא יתבטל העשה החמור, גם אם שני הדברים לא מתרחשים באותו רגע. לעומת זאת, לדחות איסור לא תעשה בשביל קיום של עשה זה מורכב יותר. מצוות לא תעשה היא דבר חמור. העשה דוחה את לא תעשה מפני שבזמן

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 3

שאתה מקיים מצות עשה, ועושה עכשיו את מה שהקב"ה ציווה אותך, הלא תעשה מתבטל והופך להיות מצווה. אין לנו סברה פשוטה שעדיף לקיים את המצווה ולעבור עבירה, אלא שברגע הנוכחי התורה דורשת ממך לעשות את המצווה, והרי לא ייתכן שהתורה מצווה אותך לעשות עבירה, לכן העבירה מתבטלת. המשמעות של ההבדל הזה שמבאר הרב, היא שכדי לדחות את האיסור אתה צריך להיות עסוק במצווה.

קנאות טהורה

יש מדרגה עוד יותר גבוהה, של עשה שמבטל איסור שיש בו כרת, כמו עשה של ייבום. מדין תורה, אסור לאדם לשאת את אשת אחיו. אבל אם אחיו מת ללא ילדים, אז יש מצוות עשה לייבם. כאן המצווה דוחה לא תעשה חמור שיש בו כרת. אומר אבא שאול בגמרא (יבמות ט:), שאם האח לא מתכוון לשם שמיים, לא מתכוון להקים זרע לאחיו, אלא עושה את הייבום להנאת עצמו – יהיה אסור לו לייבם! למרות שבדרך כלל עשה דוחה לא תעשה בלי קשר לכוונה של האדם. אומר הרב, משום שרק על ידי קיום המצווה האיסור הופך להיות בגדר 'הותרה' ולא בגדר 'דחיה'. כמו שאמרנו קודם, כדי לדחות איסור אנחנו צריכים שהאדם יעשה את המצווה, וכיוון שהוא עושה את מה שה' אומר לו – לא ייתכן שיהיה בזה איסור. האיסור נעלם. אבל בשביל זה צריך כוונה.

קעת בא הרב להסביר את מעשה פנחס. פנחס בעצם מקיים מצוות עשה ודוחה לא תעשה. הוא הורג את זמרי לשם קיום מצווה. זה מעשה של רצח שנדחה בפני המצווה. כפי שאמרנו, במקום שעשה רוצה לדחות לא תעשה שיש בו כרת – צריך כוונה נקייה לשם המצווה. זאת אומרת שקנאות כזו מותרת רק אם היא באמת טהורה. לא ייתכן שיש לאדם איזו תכונה רעה כזו שהוא אוהב לפגוע באנשים, וכך הוא מוצא הזדמנות לפגוע. אם זה לא רצון לשם שמיים - אסור. הקנאות הזו פוגעת, יש לה מחיר, היא לא עושה רק דבר חיובי. כאן נוצר ויכוח בין השבטים. השבטים לא ערערו על עצם המעשה, הם רק אמרו שיש לחשוש שמעשה זה לא היה בכוונה הראויה. אולי הוא בא מתוך כוונות לא טובות, הרי הוא מגיע ממשפחה שיש בה קשר לדברים לא מספיק טובים. לכן באה התורה ואומרת, 'פִּינְחָס בֶּן אֱלֶעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן'.

זהו השלב הראשון בדברי הרב, מה פשר ההתייחסות לייחוס של פנחס במקום לעצם המעשה. ביאר לנו הרב שהדיון שייך לעניין של הכוונה, מאיזה מקום נבע המעשה הזה של פנחס, האם הוא באמת כיון לשם שמיים - כן. 'פִּינְחָס בֶּן אֱלֶעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן'.

שלשה שלבים בכהונת פנחס

קעת ממשיך הרב ומסביר לנו דיון נוסף בגמרא: 'מתי נתכהן פנחס'. יש בזה מחלוקת. דעה ראשונה בגמרא אומרת: 'לא נתכהן פנחס עד שהרגו לזמרי'. דעה אחרת שם בגמרא אומרת שלא נתקיימה כהונתו עד שנתקיים מה שכתוב 'הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם', אחרי שנכנסו ישראל לארץ, שבטי ראובן וגד וחצי המנשה ישבו בעבר הירדן, והם רצו לבנות מזבח בנחלה שלהם. שאר בני ישראל חשבו שהמזבח הזה מסמל שהם רוצים להיפרד מכל ישראל, וזה גרם למחלוקת בינם לבין שאר השבטים. פנחס ויחד איתו ראשי השבטים עשו שלום בין השבטים. אז נתקיימה הברכה 'הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם' - פנחס שהשלים בין השבטים נעשה כהן. ואכן, שלוש פעמים נאמר שם 'פִּינְחָס בֶּן אֱלֶעָזָר הַכֹּהֵן' (יהושע כב), ולא כתוב 'בן אהרון', כאילו יש דגש לכך שעכשיו פנחס עצמו הוא כהן, ולא אהרן. ישנה גם דעה שלישית בגמרא, וזו דעת הרמב"ם, שאומר שפנחס היה כהן גם לפני שהרג את זמרי. לסיכום, יש לנו שלוש דעות: הרמב"ם אומר שהוא היה כהן גם מקודם, ועכשיו התחזקה כהונתו; דעה אחת אומרת שמשעה שהוא הרג את זמרי; ודעה שלישית שמשעה שהוא השכין שלום בין השבטים בזמן חלוקת הארץ.

אומר הרב, שבעצם אין כאן מחלוקת. בכל מעשה יש שלשה חלקים: המחשבה, הביצוע, והתכלית של הדבר. המעשה של פנחס זיכה אותו בכהונה משלשת הצדדים הללו. יש התכונה הפנימית של הכהונה, יש הכהונה באופן מעשי, ויש התכלית הגדולה של עניין הכהונה. בשלשת החלקים הללו פנחס זכה, כנגד שלשת החלקים של המעשה שלו.

אהרן הוא אבי מידת החסד. עצם הכהונה היא ירושה מאהרון הכהן, ויש איזו תכונה פנימית שבני אהרן זוכים לה. גם בני בניו של פנחס מברכים 'אשר קדשנו בקדושתו של אהרן', ולא 'בקדושתו של פנחס'. אמנם פנחס נתכהן בזכות עצמו, ועדיין התכונה

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 5

הפנימית של הכהונה היא 'קדושתו של אהרן'. כלפי זה כתב הרמב"ם, שפנחס נתכהן עוד לפני שהרג את זמרי. כי את עצם הקדושה הפנימית של הכהונה לא ייתכן שהוא לא קיבל. וברגע שהוא הרג את זמרי הוא נתכהן, נהיה כהן בפועל. ועדיין, היתה חסרה התכלית. האם עניינה העמוק של הכהונה יתקיים בו בפועל - נכון, כבר נקבע שהוא כהן, אבל הוא עדיין לא היה מקובל, כדברי התוספות במסכת זבחים, כי עדיין לא ראו את קיום עניינה של הכהונה דרכו. אותו קיום סופי נהיה כאשר הוא בא ועשה שלום בין השבטים, בזמן כיבוש הארץ. אז נתגלתה תכלית כהונתו של פנחס.

איך שני הרעיונות הללו קשורים זה לזה. כפי שהסביר לנו הרב, עשה שדוחה לא תעשה בעצם הופך את האיסור מלא תעשה למצווה. כאשר פנחס הרג את זמרי, הוא לקח מעשה של רציחה, שזו עבירה נוראה שמטמאה את האדמה, 'וְלֹא תִטְמָא אֶת הָאָרֶץ' (במדבר לה, לד) - והוא הפך את זה למצווה. גם השכנת שלום היא סוג של מהפכה. צריך להפוך את הניגודים להסכמה. ובעצם, הקיום של כהונת פנחס בפועל באה רק כאשר פנחס עשה שלום בין השבטים. אותו כוח של הפיכה התגלה ככוח טהור, כוח שמסוגל להשכין שלום ולא רק להרוג. אם כך שלושת הדעות נכונות, כי יש כאן מדרגות והתקדמות בכהונה של פנחס.

כהן של ארץ ישראל

הגמרא אומרת, שכאשר פנחס נהיה כהן, הוא לא נהיה סתם כהן, אלא כהן גדול. לא רק זה, אלא במשך הדורות רוב רובם של הכהנים הגדולים היו מזרע פנחס. זאת אומרת שפנחס נהיה עיקר הכהונה. ולכל המדרגה הזו הוא זכה על ידי המעשה שעשה, בשונה מאהרן שנעשה כהן בלי קשר למעשים מסויימים שהוא עשה.

באופן כללי, כל המינויים מיציאת מצרים היו על פי ה' ולא על פי מעשים. דור המדבר מתנהל על פי סדר אלוקי מושגח, עם ישראל חיים באווירה רוחנית, עמוד ענן ועמוד אש, רואים בכל יום ויום השראה אלוקית, המן יורד כל יום ויום, הם ממש חיים באטמוספירה רוחנית מיוחדת במינה במשך ארבעים שנה. עכשיו הם עומדים לקראת מעבר לחיים אחרים, לקראת כניסה לארץ ישראל. המן עומד להפסיק, יהיה צורך לעבוד כדי להתפרנס ולחיות. וגם עבודת ה' משתנה, כבר לא נמצאים באווירה מיוחדת ועליונה, אלא ישראל בעצמם יהיו צריכים לגלות את עבודת ה', ולהאיר את

אור ה', לגלות מכוחם ובמעשיהם את השכינה. הדבר הזה מתבטא דרך המהלך של שינוי התפקידים. פנחס מקבל את התפקיד של הכהונה לקראת הכניסה לארץ ישראל.

כל הפרשה שלנו עוסקת בשלב הסיום של תקופת המדבר, לקראת הכניסה לארץ ישראל. משה עורך מפקד הוא פוקד את כל ישראל מחדש. וחז"ל אומרים לנו: 'שָׂאוּ אֶת רֹאשׁ כָּל עֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל' (כו, ב), משל לרועה, שכאשר הוא מקבל את הצאן - סופרים כמה צאן הוא מקבל לשמירה, וכשהוא מחזיר - גם כן מונים האם הוא מחזיר את כל הצאן שקיבל לשמירה. זאת אומרת שמשה רבינו קיבל את כל ישראל לארבעים שנה, ועכשיו הוא מסיים את תפקידו, לכן צריך לעשות מניין חדש. התורה גם מבארת לנו את הדינים איך יתחלקו הנחלות בארץ ישראל. כל התוכן של הפרשה שלנו הוא הכנה לקראת המעבר מן המדבר לארץ ישראל, ולכן גם הכהונה של פנחס קשורה אל המהלך הגדול הזה.

שם ה' נקרא עליך

המפקד הזה, נשיאת הראש הזו, שונה ממה שהיה בתחילת במדבר. בתחילת הספר הלשון של התורה היה 'שָׂאוּ אֶת רֹאשׁ כָּל עֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת' כָּל זָכָר לְגִלְגָּלְתָּם' (א, ב). יש כאן ביטוי שחוזר פעמים רבות, 'בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת'. הספורנו מדייק מכך, שבמפקד הזה של בני ישראל לכל אחד יש שם. זה לא רק מפקד כללי כדי לדעת מהו מספר בני ישראל בסך הכול, אלא לכל אחד ואחד יש שם. כל אחד עובר לפני משה, אומר את שמו, ובזה נקבע היחוד שלו.

לעומת זאת, בפרשה שלנו לא נזכר הביטוי הזה 'בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת'. יש דבר אחר שנזכר, תוספת קבועה לשמה של כל משפחה. כל משפחה מקבלת תוספת של אות ה' בתחילה ואות ו' בסוף. 'הַחֲנֹכִי', 'הַפְּלֵאִי', וכן הלאה. ה' בתחילה וי' בסוף. במפקד הזה עם ישראל נכנס אל ארץ ישראל, מתחיל להיות כלל ולא פרטים. לא כל אחד לעצמו, אלא כולם כלולים יחד. אמנם הפרטים לא מתבטלים, אבל מתחדש כאן העניין של הכלל. משעה שישראל נכנסים לארץ ישראל הם נעשים ערבים זה לזה. זהו שלב חדש של ערבות, בארץ כל ישראל נחשבים לכלל אחד. לכן הם לא נזכרים בשמותם, אלא יש שם שמייים שמצטרף לכל השמות. אחרי ארבעים שנה של לימוד והתחנכות

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 7

במדבר, ארבעים שנה של התרוממות, נעשו כולם לכלל כזה ששם שמיים ראוי לחול על שמותם.

אמנם במהלך הפרשיות של ספר במדבר ראינו הרבה נסיונות ומשברים, המשברים האלה כולם היו משברים בונים, משברים מקדמים. עם ישראל למדו שלמרות שלא כל ישראל חטאו, אדם אחד שחוטא גורם פגיעה לכולם כי יש אחריות כללית. כך למדו להיות יחד ערבים זה לזה. ומעבר לכך, מכל חטא לומדים דברים חדשים, מתוך התשובה מתעלים למדרגה יותר גדולה מהמדרגה הקודמת שלפני החטא. כל משבר הוביל עוד התעלות רוחנית. בני ישראל אחרי ארבעים שנה נמצאים במדרגה חדשה.

הזהר בספר דברים אומר שאת הפסוקים של 'שָׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד' (דברים ו, ד) אומר משה רבנו דווקא בכניסה לארץ ישראל, כי אז הגיעו ישראל למדרגה חדשה של אמונה. מדרגה של 'וַיִּדְעֶתָ הַיּוֹם וְהִשְׁבַּתְתָּ אֵל לְבַבְךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים בְּשִׁמְיָם מִמֶּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת אֵין עוֹד' (שם ד, לט). מדרגה חדשה של הכרת ה' שלא היתה בהם מקודם. רק אחרי ארבעים שנה, על סף הכניסה לארץ ישראל, נעשו ישראל ראויים לקבל הטבעה של שם שמיים על שמותם.

אור החיים שואל על הסדר של האותיות. למה האותיות מופיעות בצורה הפוכה, שאות ה' ראשונה, והאות י' אחרונה, הרי הסדר של שם שמיים הוא שהאות י' ראשונה. עונה על כך אור החיים:

כללות נשמות ישראל הם מכיסא כבודו יתברך, שנקרא 'היכל קדשו'. וההיכל הזה נתקרא בשם אדנות.

את שם הוי"ה אנחנו לא מבטאים, אלא אומרים את שם 'אדנות'. וכשאומרים את השם הזה, הרבה פעמים צריך להתכוון לשם הוי"ה שאותו אנחנו לא מבטאים. שם אדנות הוא בעצם ה'כלי' שבתוכו נמצא שם הויה. הנביא אומר 'וְהָיָה כִּי יִקְרָא אֶת שֵׁם ה' וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְהָיָה ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד' (חבקוק ב, כ): שם הוי"ה נמצא בתוך 'היכל', ו'היכל' בגימטריה שווה לשם אדנות. כאילו שם ה' מלוּבש בשם אחר. בסידורים ספרדיים בעיקר, כשכותבים את שם ה', יש דרך לכתוב את שני השמות בצורה משולבת. בין אות לאות של שם אחד משתלבות האותיות של השם השני. אות י' משם הויה, ואחריה אות א' משם אדנות. ובאות האחרונה – אות ה' של שם הוי"ה, ואות י' של שם אדנות. לפי הכתיבה הזו,

יוצא שהאות ה' קודמת לאות י'. זו היתה החותמת על שמות בני ישראל. הסיום של השלמות הזו, של שני השמות יחד, היא החותמת שנחתמת על המשפחות. וכמובן שנרמזת כאן מדרגה חדשה שישראל מקבלים, ששם ה' מוטבע בשמות משפחותיהם.

מתי כבר יגיע היום?

במפקד הזה מונים את משפחות שבט יהודה, והסיכום הוא 'אַלֶּה מִשְׁפְּחֹת יְהוּדָה לְפָקְדֵיהֶם שְׁשֵׁה וְשִׁבְעִים אֶלֶף וְחָמֵשׁ מֵאוֹת' (במדבר כו, כב). אומר אור החיים, שבמספר הזה יש רמז לזמן הגאולה. המילה 'לְפָקְדֵיהֶם' רומזת לא רק למפקד, אלא גם לפקידה האחרונה שה' יפקוד אותנו ויגאל אותנו, כפי שנאמר ביציאת מצרים 'פָּקֵד פְּקֻדָּתִי אֶתְכֶם' (שמות ג, טז). 'שְׁשֵׁה' מרמז על הגאולה הראשונה, גאולת מצרים, שהיוצאים ממצרים היו הדור השישי מאז לידת יצחק, שהוא הראשון שנספר לתחילת הגלות מאז שהקב"ה אמר לאברהם 'דַּע תֵּדַע כִּי גַר יִהְיֶה זְרָעְךָ' (בראשית טו, יג). מי הם השישה - יצחק, יעקב, לוי, קהת, עמרם ומשה. אחר כך - 'שְׁבָעִים', אלו שנות הגלות של בבל. 'אַלֶּף וְחָמֵשׁ מֵאוֹת', זה הרמז לזמן הגאולה העתידה. אילו זכינו, היו האלף וחמש מאות השנים נספרות מזמן החורבן. עכשיו כשלא זכינו, האלף וחמש מאות יהיה נספר מתחילת האלף הרביעי לבריאה. הוי אומר, שבשנת ת"ק לאלף השישי:

מקווים אנו כי זה קץ גלויותינו, ויתקיימו כל היהודים הרשומים, ויתחילו ניצוצי גילוי הגאולה בהתחלת חמש מאות הבאים לשלום.

אור החיים, שהיה חי באותן השנים, עלה לארץ ישראל. הוא נפטר בשנת תק"ג, אחרי שהיה בארץ ישראל שנה וחצי או שנתיים. הוא חשב שבימי תהיה הגאולה. לפניו, הרמב"ן חישוב גם כן חישוב שקרוב לכך, לשנת ה'ת"ק. וכן רמז הגר"א בספרו אבל השביע שלא לגלות את החשבון. כשהגר"א היה בן עשרים ווהגיע לגיל שמחייב בעונשים בידי שמיים - הייתה שנת ת"ק. לפי החשבונות של הגר"א יוצא שבשנת תש"ח תהיה התפתחות בגאולה. הוא מחשב כך: האלף השישי, אלף השנים של הגאולה, מתחלקות לשתיים עשרה שעות של לילה, ושתיים עשרה שעות של יום. אם חמש מאות שנה הן שתיים עשרה שעות, יוצא שכל שעה היא ארבעים ואחת שנים ושמונה חודשים. לפי החשבון הזה יוצא ששנת תש"ח היתה התחלה של 'עמד על רגליו'. בה היה צריך להיות איזה מהלך חדש בגאולה - והיה, כמובן. אחרי עוד

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע • 9

התקדמות של 'שעה', הגיעה שנת תש"ן שהיא תחילת השעה השישית, שעת הצהריים. היו ציפיות רבות שיהיה משהו, ואולי היתה אז העלייה מרוסיה, שהיתה עליה עצומה ועשתה מהפכה גדולה בארץ.

האמת היא, שבכל תקופה שמצפים שתהיה בה הגאולה, יש אפשרות להיגאל, אבל אנחנו צריכים להיות ראויים לכך. מספרים על הגר"א, שרצה מאוד לעלות לארץ ישראל בשנת תק"מ כי הוא ציפה שתהיה הגאולה, ואחר כך היתה לו סוג של אכזבה.

תלמיד אחד מהישיבה שלנו אומר, שהוא מצא בספר אחד שאם חצות היום היה בשנת תש"ן, בשנה שלנו מתחיל כבר זמן מנחה גדולה, חצי שעה אחרי חצות. ממש בעוד כמה ימים בראש חודש אב. כתוב בספר של אחד מגדולי המקובלים, ספר 'משנת חסידים':

בעת ינטו צללי ערב - כלומר בשעה שש ומחצה - אז יהיה זמן שראוי למהלך

הגאולה.

התחלנו לעשות מספר חשבונות, ויצא שבשנת ה'תרכ"ה התחילה השעה הרביעית, וזו היתה שנת לידתו של הרב זצ"ל. אפילו החודש שבו הרב נולד הוא החודש שבו התחילה ה'שעה' החדשה.

אי אפשר לדעת. אנחנו מחכים בכל יום. אנחנו לעולם לא בטוחים שלא יבוא, תמיד יכול להיות סיכוי, ולכל זמן יש הסיכוי שלו. תמיד יכול להיות עוד שלב משמעותי. לפעמים השלבים הם נסתרים, כי הם שלבים פנימיים שמופיעים רק אחר כך בגילוי. מהלך רוחני פנימי נולד, ואף אחד לא יודע. כשמישהו גדול נולד אי אפשר לדעת. אפילו אצל משה רבינו, שהבית התמלא אורה, עדיין לא ידעו בדיוק מה ייצא מזה. לפעמים המהלך הוא נסתר, אך יודעים שהתחיל מהלך.

אני מזכיר את הדבר הזה, כי אנחנו צריכים לחיות בתחושה כזו שלא נהיה מופתעים אם פתאום תבוא הגאולה במהירות. חז"ל אומרים לנו שאדם לא יופתע, 'בְּכָל עֵת יְהִי בְּגִדְדִי לְבָנִים וְשִׁמְן עַל רֵאשׁוֹךְ אֶל יְחֶסֶד' (קהלת ט, ח). הם אומרים את זה בהקשר אחר, שאדם לא יודע מתי הוא יסתלק לבית עולמו. אדם צריך להיות תמיד מוכן, גם באופן החיובי. אחרי החיים בעולם הזה הולכים לסעודה, והשאלה היא איפה יושבים בסעודה, האם יושבים במקום טוב או במקום פחות טוב. בכל אופן, אני אומר שאותו

דבר בעניין הכללי, אנחנו צריכים לא להיות מופתעים אם תהיה לפתע גאולה. שלא
 יאמר כל אחד לעצמו 'אילו ידעתי שהגאולה תבוא הייתי מתכונן', 'כל ההתנהגות
 שלי הייתה שונה'. אי אפשר לדעת. אנחנו עכשיו בראש חודש, ומי יודע, בתשעה
 באב נולד משיח, אין לדעת.

במה אדע?

הפרשה שלנו עוסקת בהכנות לקראת הכניסה לארץ ישראל. כבר עומדים על סף
 הכניסה, וזה גם הזמן למעבר בין המנהיגים. אומר הקב"ה למשה: 'עלה אל ה'
 העברים הזה וראה את הארץ אשר נתתי לבני ישראל... ונאספת אל עמך גם אתה
 כאשר נאסף אהרן אחיד' (כז, יב-יג). משה שומע את זה ואומר שמוכרח להיות מישהו
 שימלא את מקומו: 'פקד ה' אלהי הרוחת לכל בשר איש על העדה אשר יצא לפניהם'
 (פסוקים טז-יז). עוד פרשייה שמופיעה כאן היא דיני הירושה. שוב, משום שאנחנו
 עומדים במעבר לפני ארץ ישראל, וצריך ללמוד איך לרשת את הארץ.

ואז באה פרשת הקרבנות, קרבן התמיד וקרבנות המוספים. חשבתי בלבי, הרי
 'דרשינן סמוכים', ולכאורה איזה קשר יש לפרשת הקרבנות כהמשך למצוות הכניסה
 לארץ ישראל, המפקד, מינוי יהושע והירושות – הכול קשור לכניסה לארץ, מדוע
 מופיעים כאן קרבנות המוסף?

חז"ל אומרים לנו, שכאשר אמר הקב"ה לאברהם אבינו שיהיה לו בן, ואברהם אבינו
 היה בן קרוב למאה שנים, היה ברור שצריך נס כדי שיהיה לו בן, והוא לא שאל על
 זה שום דבר. 'והאמן בה' ויחשבה לו צדקה' (בראשית טו, ו). לעומת זאת, כשהקב"ה
 אומר לאברהם שהוא ייתן לו את הארץ – מיד אברהם שואל 'במה אדע כי איך שנה'
 (פסוק ח). מסביר המהר"ל, שסגולת ארץ ישראל היא סגולה כל כך גדולה וקדושה,
 שבשביל לזכות בה לדורות, צריך התאמה של זרעו בכל הדורות אל קדושת ארץ
 ישראל. לכן כאן אברהם שואל 'במה אדע כי איך שנה', במה אדע שנהיה ראויים
 לגודל הזה, לקדושה הזו. ומה משיב לו הקב"ה – 'קחה לי עגלה משלשת ועז משלשת
 ואיל משלש ותר וגוזל' (פסוק ט). מסבירים לנו חכמים: בזכות הקרבנות. מה הקשר,
 איך הקרבנות מבטיחים לאברהם שזרעו יהיה ראוי לקדושת הארץ.

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע • 11

מבאר המהר"ל, שהקב"ה בעצם אומר לאברהם: ישראל הם עם קדוש, עם שכל החטאים אצלו הם חיצוניים, ולכן תמיד אפשר לנקות אותם. גם אם אדם נכשל בעבירה, הוא יכול להביא קרבן ולנקות את החטא, כי החטא הוא לא מהותי. החטא הוא חיצוני ולכן אפשר תמיד לנקות אותו. לפעמים יהיה צורך בקרבן קל, ולפעמים בקרבן יותר חמור, על כל פנים כל חטא ניתן לניקוי. הקרבנות מלמדים אותנו שיש תיקון לכל החטאים. החטאים הם לא פנימיים, כי במהות שלו עם ישראל הוא עם קדוש, ולכן מובטחת לו ארץ ישראל כי הוא מתאים לארץ ישראל. זהו עניין הקרבנות, ואולי זו הסיבה לכך שפרשת הקרבנות מופיעה כאן לפני הכניסה לארץ ישראל. קרבן התמיד וקרבנות המוספים של כל החגים הם הקרבנות של הציבור, והם היסוד לכל הקרבנות הפרטיים שבאים על גביהם. יהי רצון שנזכה לזה.

מאמץ אחרון

אנחנו נמצאים שבועיים וחצי לקראת סוף הזמן שמסתיים ביום תשעה באב. שלושת השבועות הללו שהתחילו כעת צריכים להיות מיוחדים. לא רק בזהירות ההלכתית, לא לשמוע מנגינות שמחות ולא לעשות ריקודים או חתונות או תספורת וכדומה. עיקר העבודה בשלושת השבועות האלה היא לתקן את המציאות שגרמה את החורבן. כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו - כאילו נחרב בימיו. הדור שלנו מחריב את בית המקדש, ממשיך להחריב, כי הוא לא מתנהג באופן שמאפשר לבנות את בית המקדש. אל יאמר אדם 'אני יחיד, אני פרטי, יש הרבה אנשים שיעשו'. לא, כל אחד מחוייב לעשות את מה שמוטל עליו.

הדבר הכי חשוב ובסיסי הוא שקידת התורה. כבר אמרו בזוהר הקדוש שבית המקדש השלישי יבנה בזכות התורה, וגם אור החיים מזכיר את זה כמה וכמה פעמים. ולכן, אף על פי שסוף הזמן מתקרב, ואף על פי שהקיץ חם, ויש הרבה תירוצים לא לשקוד כל כך, והרבה עיכובים, צריך לעשות מאמץ עצום כדי שהתקופה הזו תהיה תקופה איכותית מאוד. 'אוי להם לבריות מעלבונה של תורה', אי אפשר שבשבועות האלו לא נעשה את כל המאמצים וכל ההשתדלויות כדי שהזמן הזה יסתיים בשיא ובעלייה. ומי יודע, אי אפשר לדעת כמה זכויות חסרות על המשקל כדי שהוא יוכרע, כדי שהגאולה תופיע בשלמות. אנחנו לא יודעים מה ילד יום. צריכים לעשות מאמצים עצומים. זה קשה, וככל שיותר קשה, כך גם השכר יותר גדול והערך יותר עצום.

נעשה מאמצים כדי שהשבועיים וחצי האלו יהיו בתנופה כזו, עד שלא יהיה אפשר לעצור אותה והיא תימשך אל תוך בין הזמנים. חזק ונתחזק.

לדף המיוחד לפרשת פנחס:

השיחה נמסרה בשנת פנחס

לקבלת שיחה שבועית במייל או בווטסאפ,

שלחו הודעה לכתובת bogrim@yeshiva.org.il, או למספר 0547881227

ניתן לצפות בשיחה באתר ישיבה - www.yeshiva.org.il

השיחה השבועית משודרת בשידור חי במוצאי שבת, כשעה לאחר צאת השבת

ניתן להאזין בשידור חי גם דרך חיוג לטלפון 02-6643149 שלוחה 11

